

Asia: VN/5401/2025

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2026 sekä valtioneuvoston asetuksesta koskien aikatauluja

Palveluokkatäsmennykset

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Täsmennykset täydentävät nykyisiä palveluluokkien kuvauksia, eikä muutoksella ole vaikutusta itse raportointiin. Muutokset ovat siten hyväksyttäviä.

Medianvapausasetuksen mukainen tietosisältö (KKYTT)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Asetuksen mukaan viranomaisten tai julkisten tahojen on asetettava julkisesti saataville sähköisesti ja käyttäjäystävällisessä muodossa vuosittain niiden valtion mainontaan liittyviä julkisia menoja koskevat tiedot. Kyseisiin tietoihin on sisällyttävä vähintään seuraavat:

- a) niiden mediapalvelujen tarjoajien tai verkkoalustojen tarjoajien viralliset nimet, joilta palvelut on ostettu;
- b) tarvittaessa niiden yritysryhmien viralliset nimet, joihin a alakohdassa tarkoitetut mediapalvelujen tarjoajat tai verkkoalustojen tarjoajat kuuluvat; tai
- c) käytetty vuotuinen kokonaissumma ja mediapalvelujen tarjoajaa tai verkko-alustan tarjoajaa kohti käytetyt vuotuiset summat.

Esitetyllä uudella KKYTT osakokonaisuudella on lähdetty ennakolta ohjaamaan kuntien tapaa vastata EU:n medianvapausasetuksen mukaiseen tiedonantovelvoitteeseen jo ennen voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä.

Kuntalain 120 a §:n mukaan ”Kunnan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava 112 §:ssä tarkoitetut tilinpäätös-, osavuosikatsaus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla

säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille yhteentoimivuuden edellyttämässä muodossa. ”

Voimassa olevaa lainsäädäntöä, mihin toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot mediatietojen osalta mahdollisesti perustuisi, ei ole hyväksytty. Kuntien ja hyvinvointialueiden raportointitavasta on mainittu hallituksen esityksessä 32/2025 , jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi mediamarkkinoiden valvontaa koskeva laki, jolla annettaisiin eurooppalaiseen medianvapaussäädökseen liittyvää täydentävää kansallista sääntelyä.

HE 32/2025 kohtelee ilmoitusvelvollisuudessa viranomaisia ja muita julkisia tahoja kohdellaan eri tavoin kuin kuntia ja hyvinvointialueita. Velvoite ennalta määrättyyn raportointitapaan koskee vain kuntia ja kuntayhtymiä sekä hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä, ei viranomaisia ja muita julkisia tahoja.

HE 32/2025, 3. luku Valvonta 10§ Ilmoitusvelvollisuus

Viranomaisten sekä muiden julkisten tahojen, joilla on velvollisuus julkaista medianvapausasetuksen 25 artiklan 2 kohdan mukaiset valtion mainontaa koskevat tiedot, on ilmoitettava vuosittain Liikenne- ja viestintävirastolle, että kyseiset tiedot on julkaistu. Ilmoitukset on tehtävä sähköisesti ja niissä on kerrottava tietojen julkaisupaikka sekä kuvattava julkaistut tietosisällöt.

Kuntien ja kuntayhtymien tulee ilmoittaa valtion mainontaa koskevat tiedot Valtiokonttorille osana kuntalain (410/2015) 120 a §:n mukaista taloustietojen toimittamista. Hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien tulee ilmoittaa valtion mainontaa koskevat tiedot Valtiokonttorille osana hyvinvointialueista annetun lain (611/2021) 120 §:n mukaista taloustietojen toimittamista.

Kyseinen kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä koskeva poikkeava kirjaus tulisi poistaa hallituksen esityksestä 32/2025 yhdenvertaisuuden perusteella, mutta ennen kaikkea valtiovarainministeriön asetuksesta taloustietojen toimittamiseen sovellettavasta tietosisällöstä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2026 sen perusteella, että se ei perustu mihinkään voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Kun raportointivelvoitteesta päätetään on syytä tarkastella raportointitapa koko julkisen sektorin osalta. Kuntien yhteisöjä koskevaa tiedonkeruuta ei esimerkiksi esityksessä toteuteta Valtiokonttorin raportoinnin kautta, vaikka mediavapausasetus koskee myös kuntien tytäryhteisöjä. Tiiviissä kuntakonsernissa palveluja tuotetaan usein keskitetysti yhteisillä verkko-alustoilla, jolloin niiden käytöstä on järkevää myös viestiäkin keskitetysti käyttäjäystävällisellä tavalla. Käyttäjäystävällistä raportointia on koostaa olennaiset tiedot yhteen ja avata niitä myös sanallisesti.

KKYTT muutosesityksessä mediatietojen raportoinnin osalta on lisäksi takerruttu liikaa yksityiskohtiin ja unohdettu raportoinnissa olennaisuuden periaate. Esityksessä on mm. tuotu esiin, että ”Luottokorttiosoina tai osana palveluiden ostoja toteutuneet asetuksessa tarkoitetut julkiset menot tulee eritellä laskulta siten, että yllä kuvattu tietosisältö alkuperäisestä mediapalvelun ja verkkoalustan tarjoajasta saadaan tuotettua.”

Luottokorttiosoinen osalta ko. tiedon keruu ja täydennys on täysin manuaalista ja edellyttäisi, että ko. tieto voitaisiin tallentaa erilaisiin matka- ja kululaskujärjestelmiin tai ostolaskujen käsittelyjärjestelmiin. Automaattisessa raportoinnissa myyjätieto luottokorttilaskuissa on tilastoinnissa usein vakioitu, sillä ko. tietoa ei saada kulkemaan osana laskun käsittelyä. Samaa vakiointiperiaatetta käytetään myös kassapisteillä myynneissä eli ostajaksi vakioidaan kassapisteillä

usein yksityinen kotitalous, sillä kassalla ei voida myydessä tietää ostaako asiakas palvelun tai tuotteen yksityishenkilönä, yritysasiakkaana vaiko kenties yhdistyksen edustajana.

Automaattisessa raportoinnissa on täten hyvä pystyä tunnistamaan riittävä tarkkuustaso tietojen raportoinnissa ja hyväksyä tietynlainen virhemarginaali. Olennaisuuden periaate olisi syytä muistaa valtion EU:lle raportoinnissa. Onko olennaista, että pienen kunnan first card laskulla ostettu 20 euron somemainos raportoidaan EU:lle käsin, kun seurannan järjestäminen tulee maksamaan jo enemmän kuin itse raportoitava tieto? Miten suuri osa pienten kuntien raportoimista tiedoista hukkuu desimaalipyöristyksiin raportoitaessa tietoja miljoonatarkkuudella?

Esitetty uusi osakokonaisuus KKYTT raportointiin koskien mediavapausasetuksen mukaista tietosisältöä tulee poistaa esityksestä kokonaan ja palauttaa kokonaan uudelleen valmisteluun.

VN asetus kunnan taloutta koskevien tietojen toimittamisesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Asetuksen mukaan kunnan on 3 §:n 4) kohdan mukaan toimitettava puolivuosisikaustiedot ajalta tammikuun alusta kesäkuun loppuun viimeistään saman vuoden elokuun 15 päivänä ja ajalta tammikuun alusta joulukuun loppuun viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä sekä kohdan 6) kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstiedot viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä.

Kohdan 4 ja siihen liittyvän raportointikokonaisuuden voisi poistaa kokonaan, sillä ko. tiedon keruulla ei ole todellista käyttöarvoa. Kuntien kvartaalitiedot, tilinpäätösennuste ja tilinpäätöstiedot riittävät kuntatalouden seuraamiseen. Lisäksi neljännesvuosittain toimitettavat vesihuollon taseyksiköiden sekä liikelaitosten erilliset tiedonkeruut keskellä tilikautta tulee poistaa tarpeettomana.

Muut muutokset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

TOTT raportointiin esitetyt muutokset.

Perusopetuksessa uudet raportoitavat asiakasryhmät ovat:

- Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella oppiaineittain
- Toiminta-alueittain järjestetty perusopetus

ja esiopetuksessa:

- Varhennettu oppivelvollisuus esiopetus

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lakimuutoksista johtuen taksonomiassa käytetyt määritelmät muuttuvat. Esityksessä todetaan, että aiempia määrittelyjä käytetään rinnan vielä vuoden 2026 raportoinnissa alkuvuoden osalta mutta vuodelle 2026 raportoidaan jo uusien tukimuotojen mukaisia oppimisen tuen luokkia.

Kesken tilikautta tehtävät muutokset raportointiin ovat aina haastavia. Koska esiopetuksessa ei enää 1.8.2026 alkaen ole kuin yksi asiakasryhmä, voitaisiin tätä käyttää raportoinnissa jo 1.1.2026 alkaen ja raportoida esiopetuksen pidennettyjen kustannukset yhdellä ja samalla asiakasryhmällä. Perusopetuksen osalta raportointia voisi myös helpottaa alkuvuoden osalta siten, että raportoitaisiin vain pelkkä siirtymäajan pidetty oppivelvollisuus (perusopetus) ja uudet asiakassegmentit 1.8.2026 alkaen.

Kysymys rahoitustuottojen ja -kulujen raportoinnista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Rahoitustuotot- ja kulut budjetoidaan ja kirjataan usein suosituksen mukaisesti tuloslaskelmaosaan, ei käyttötalousosaan palveluille. Tämä nopeuttaa kirjaamista, kun laskua ei tarvitse jakaa eri tunnisteille. Koska kustannuksia ei täten kohdisteta suunnittelussa ja kustannusten kirjaamisessa palveluille, ei ole myöskään tarpeen niitä lisätä raportointikokonaisuuteen edes vapaaehtoisena. Rivien lisäys vain hankaloittaa täsmäyttämistä.

Yleiset kommentit

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Olennaisuuden periaate ja tiedon arvo

Olennaisuuden periaate on yksi keskeinen tekijä kirjanpidossa ja raportoinnissa. Tämä periaate tarkoittaa, että olennaiset kulut ja tuotot raportoidaan kokonaiskuvan saavuttamiseksi. Raportointia ei aina ole tarkoituksen mukaista tehdä kirjanpidon tarkkuudella. Liian yksityiskohtaisessa ja tarkassa raportoinnissa raportoinnin kustannukset usein ylittävät raportoitavan tiedon arvon. Esimerkiksi pienen kunnan yksittäisen 20 euron somemainoksen seuranta ja raportointi saattaa vaatia huomattavasti suuremman resurssipanoksen seurannan järjestämiseen kuin ilmoitettavan tiedon itsensä arvo. Tällaisissa tapauksissa raportointiprosessi on epäkäytännöllinen ja tuottaa enemmän kuluja kuin hyötyjä. Tästä syystä olisi tärkeää keskittyä olennaisiin menoeriin ja tuloihin, jotka vaikuttavat kokonaisuuteen, sillä olennaisuuden periaatteen noudattaminen vähentää byrokratiaa ja vapauttaa resursseja tärkeämpien taloudellisten kysymysten käsittelyyn.

Osana julkisen sektorin talousraportointia on syytä tarkastella raportoivia tietoja ja raportointirajoja kriittisesti. Perusteltua olisi esimerkiksi rajata raportoitavaa tietoa siten, että esimerkiksi alle 10 000 euron kustannuksia ei tarvitsisi lainkaan raportoida tai rajata raportoitavien tietojen määrä kuntakokojen perusteella. Näin varmistetaan, että raportointi on tarkoituksenmukaista, kustannustehokasta ja keskittyy olennaisiin asioihin, jotka todella vaikuttavat julkisen talouden hallintaan ja päätöksentekoon.

Muutosten teknisten rajoitteiden tunnistaminen jo muutosten suunnitteluvaiheessa

Muutoksia suunnitellessa olisi hyvä kartoittaa etukäteen muutoksen vaikutukset eri järjestelmiin ja kirjausketjuihin esimerkkien kautta. Esimerkkien kautta muutoksen laajuus usein hahmottuu kuulijalle paremmin. Nämä esimerkit olisi hyvä olla lausuntopalvelun tausta-aineistoissa.

Mitä tarkoittaisi esimerkiksi, jos opettaja tekee hankerahoituksella toteutetulla mediakurssilla oppilaiden kanssa somemainoksen ja maksaa mainoksen omalla kortilla ja tekee tästä kululaskun koululle tai esimerkiksi seutuyhteistyönä toteutetaan mediakampanjaa, jossa on useampi toteuttaja ja kustannukset jaetaan osallistujien kesken.

Aikataulu

Esitettyjen muutosten aikataulu on usein myöhässä suhteessa kunnissa tehtävään tulevien vuosien toiminnan ja talouden suunnitteluun. Vuoden 2026 suunnittelun ja seurannan rakenteet on jo luotu ja niiden muuttaminen keskellä suunnittelua asettaa usein haasteita. Aikataulun osalta toivotaan muutosta aikaisemmaksi, jotta tiedot muutoksista olisi jo hyvissä ajoin ennen uuden suunnittelukauden alkua.

Paasiranta Piia
Heinolan kaupunki - Talouspalvelut